

Öğrenilmiş Üstünlük Alıntı Y Şafak Gzt

– Mustafa ESER · 09 Mayıs 2022

Öğrenilmiş üstünlük

Ortalama bir Batılı ırkçıya veya ülkemizdeki gibi körkütük bir Batıcıya göre Batı, insanlık hiyerarşisinin en tepesindedir. Bu anlayış, Aydınlanma düşüncesinden tevarüs ettikleri ilerlemeci bakış açısından kaynaklanmaktadır. Bir zamanlar din, ariyet veya medenileşme adına sergilenen hor görme tavrı bugün ilerencilik adına sergileniyor. En özgürlükçü ferdin bile saklayamadığı “beni takip et, dediğim gibi ol” tarzı bir üstünlük taslayış bu. Modern Batı zihniyetinin ıslahı hepimiz için gerçekten çok zor olacak. 24 Mart 2022, 00:00 Yeni Şafak

Numan Aka - Yazar

Rusya'nın 24 Şubat'ta başlayan işgali ile birlikte milyonlarca Ukraynalının göç yollarına düşmesine ve komşu Avrupa ülkelerinin kapısına dayanmasına şahit olduk. Avrupa'nın ortasında gerçekleşen bu savaş, tüm Avrupa'yı harekete geçirmiş görünüyor. Daha önce görmediğimiz ölçüde insani bir hassasiyet ve yardım hazırlığı dikkat çekiyor. Ülkelerin yanı başlarında cereyan eden bir savaşa ve yol açtığı insanlık dramına sessiz kalmamaları insanlık açısından umut verici elbette. Fakat gerek daha önce Avrupa'nın göbeğinde soykırıma uğrayan Müslüman Boşnaklara bu derece sahip çıkılmaması gerekse benzer kaygılarla Avrupa'nın yolunu tutmuş Asyalı, Ortadoğulu veya Afrikalı göçmenlere karşı yakın zamana kadar gösterilen tavizsiz sertlik kafalarımızın karışmasına yol açtı. Özellikle Ukraynalı göçmenlerden söz ederken Batı medyasına hakim olan dil, bizleri sönmeye yüz tuttuğunu düşündüğümüz ve sadece bazı marjinal kesimlerde olduğunu varsaydığımız ırkçılık ve ayrımcılık üzerine tekrar düşünmeye sevk etti.

DERİNİN RENGİ

Ukrayna'nın işgalini izleyen süreçte Batı medyasının en önemli haber ajanslarından ve televizyonlarından duyduklarımız ve Ukraynalı mültecilerin yaşadıklarını insani bir hassasiyetle ifade etmeye çalışırken seçtikleri kelimeler “Beyaz Üstünlüğü” mefhumunun hâlâ zihinlerinin derinliklerinde yer ettiğini gösteriyor. Örneğin CBS muhabiri, “Tüm saygımla, burası Irak ve Afganistan gibi çatışmaların onlarca yıldır görüldüğü bir coğrafya değil. Burası böylesi çatışma görüntülerini görmeyi beklemeyeceğiniz medeni, Avrupalı bir şehir” diye tanımlıyordu Kyiv'i. NBC'den bir diğer muhabir, “Açık söylemek gerekir ki, bunlar Suriyeli mülteciler gibi değil. Avrupalılar, Hıristiyanlar ve beyazlar.” diye durumu özetlerken devirmedik çam bırakmıyordu. ITV'den ses veren muhabirse, “Burası bir 3. DHemen hemen tüm canlı bağlantılarda, sığınmacıların dini aidiyetlerinin yanı sıra ten rengi, saç rengi, hatta göz rengi vurgulanarak, Avrupalıların meseleye ne kadar duygusal yaklaştığını açıklamak adına ifade ediliyordu. Bir Ortadoğu ajansı olan Al Jazeera'de Batılı bir sunucu, gerekçelere müreffehliği de ekliyordu. Bu tavır için özür dileyen de bir tek onlar oldu yanılmıyorsam. Tabuta son çiviye çakan ise İngiltere tahtının varisi Prens William oldu: “Afrika ve Asya'da savaş ve kan dökülmesi olağandır. Tüm bunları şimdi Avrupa'da görmek çok garip geliyor.”

Tüm bu özür dilenmeyen dil sürçmeleri “Savaş ve göç beyaz, Hıristiyan, medeni Avrupalıların başına gelmemeliydi. Ukraynalı sığınmacılar; Suriyeliler, Afganlar ya da Iraklılar gibi değil, başlarına geleni hak

etmiyorlar.” şeklinde özetlenebilir. Bu iç karartıcı tablonun en acı yanı, Batılı ülkelerin Suriye, Afganistan ve Irak'ta yaşanan çatışmaların baş aktörü olduklarının yok sayılması veya unutulması olsa gerek.

BEYAZLARIN ÜSTÜNLÜĞÜ 3.0

“Öğrenilmiş Üstünlük “ kavramı aşına olunan, külliyatta yer alan bir kavram değil. İnsanların, ne yaparlarsa yapsınlar kurutulamadıkları bir başarısızlık hissine yenik düşmelerini ifade için kullanılan “öğrenilmiş çaresizlik” kavramından ilhamla ben oluşturdum. Hemen “Beyazların Üstünlüğü” ile ilgisini kurmak mümkün olmayabilir fakat biraz düşününce “gelişmemiş” olarak sınıflamaya yatkın olduğumuz Batı dışı toplumların içinde buldukları zihinsel ve ruhsal gerilik hissini, kitabı adıyla “öğrenilmiş çaresizliğin” zıddı bir hissiyata karşılık geldiği görülecektir.

Ortalama bir Batılı ırkçıya veya ülkemizdeki gibi körkütük bir Batıcıya göre Batı, insanlık hiyerarşisinin en tepesindedir. Genel olarak modern Batı, insanların barış içinde yaşadığı, müreffeh bir huzur adası olarak anılır. Ukrayna'nın Rusya tarafından işgali ile başlayan karmaşanın Batılıların dillerinin dolanmasına yol açması, başkalarına, örneğin yakın zamanda Avrupa'nın orta yerinde soykırıma uğramış beyaz tenli, Müslüman Boşnaklara bile, fazla değer vermeyen kendi toplumsal hafızalarının bir sonucu. Coğrafi komşuluk gibi bazı makul gerekçeler, Avrupalıların aşırı hassasiyetini kısmen izah etse de yanı başlarında yaşayan Boşnakların başına geldiğinde aynı hassasiyeti neden görmediğimizin izahı yok. Demek ki, coğrafi yakınlığın ötesinde bazı gerekçeler var; kültür, medeniyet ve din gibi. Bu ayrımcılığı, modern Batılı toplumlarının eriştiği söylenen eşitlikçi, hürriyetçi, dinler üstü, evrensel insanlık idealiyle bağdaştırmak mümkün mü?

Modern Batı'da mevcut genel geçer ilkeler, ne bin yıl öncesinin Haçlı ruhuyla ne de üç yüzyıl öncesinin sömürgeci felsefesiyle uyumlu; her iki tarihsel tecrübenin ancak tortusunun kaldığını söylememiz icap eder. Üstelik bu zorbalıklardan tövbe edip geçmişte yapılanlardan yüz çevirdiğini söyleyen oldukça önemli bir kesim var. Siyasetten medyaya, ticaretten akademiye yaygın söylemi onlar yönlendiriyor. Şahsen deri rengine dayalı ırkçılığı ve kısmen dini ayrımcılığı aştıklarını düşünüyorum. Öyleyse bu son insanlık krizinde şahit olduğumuz olgu neyin eseri?

AYDINLANMA FELSEFESİ VE İLERİCİLİĞİN ROLÜ

Batılıların kendilerinin bile tam farkında olmadıkları ayrımcılıkları ve kendilerini üstün saymaları, Aydınlanma düşüncesinden tevarüs ettikleri ilerlemeci bakış açısından kaynaklanmaktadır. Solcu, ırkçı ya da özgürlükçü fark etmiyor; Batı'nın Aydınlanma ile insanlığın önünü açtığı, tüm boş inançlardan ve baskıcı dinlerden kurtardığı ve insanlığa yol gösterdikleri sanrısı her bir ferden zihninde ışıltılı parlıyor. Dünyanın gerici diğer toplumları ancak onların öncülüğünü tanır, insanlığın geleceğinde birHer tür ayrımcılığa savaş açmış “Sosyal Adalet Savaşçıları” gibi yeni akımlara bile sirayet etmiş bu anlayış, diğer kültür ve toplumlara üstünlük taslamaktan vazgeçmeyecektir.

Bir zamanlar din, ariyet veya medenileşme adına sergilenen hor görme tavrı bugün ilerencilik adına sergileniyor. En özgürlükçü ferden bile saklayamadığı “beni takip et, dediğim gibi ol” tarzı bir üstünlük taslayış

bu. Modern Batı zihniyetinin ıslahı hepimiz için gerçekten çok zor olacak.